

↳ Alberto Nessi*

Kihagyások

Nem találok a helyem ebben az osztályban. A többiek papírgalacsinokat dobálnak, dzsekit lopnak, hibajavítóval kenik össze a nadrágjukat, rugdossák egymást és verekszenek, tisztá dedó. Egyszer, ki tudja, miért, de eldugták Antonio robogójának izzóját, csak mert az egy szerencsétlen alak, aki Délről jött, tolvajkodott már itt-ott, és egyik szeme kisebb, mint a másik, nem tudni, mi baja van, de időnként tör-zúz, „hiperkinetikus figyelemzavar” ezt írták a bizonyítványba: elvált szülők, erőszakos apa, alkoholista anya. Az én apám is, ha már erről van szó, Délről jött.

*„Apám, soha nem fogod megtudni,
milyen aggodalom szorította a szívem”*

Anya Közép-Svájcból való, és úgy élünk itt, mint halak az akváriumban, ide-oda cikázunk a kavicsok és algák közt. Az osztályban mindig elbújok Moira háta mögé, és ott olvasom a Johnnie Sayre-ről szóló verset a szöveggyűjteményben, miközben a tanár a papucsállatkákat magyarázza. Mindig álmos vagyok, nem tudok eleget aludni, mert vigyáznom kell Daniára, a nővérem kislányára, mert ő a cipőgyárba jár dolgozni. Anya az igazgatónak azt mondta, hogy Dania az ő gyereke, nem tudom, miért mondta ezt, ide-oda cikázó halak vagyunk, csak sülölni, nem is ismerjük egymást, az algák és a kavicsok a tanárok meg az igazgató, s mi uszonycspásókkal siklunk a vízben, és próbálunk nem feltűnést kelteni. Ami azt illeti, hát engem nem érdekel, ami az osztályban történik, a papucsállatka vagy az amőba, blabla az egész. Én kozmetikus szeretnék lenni, és együtt lenni egy fiúval, aki szeret.

Az igaz, hogy van néhány tanár, aki próbál megérteni, de én nem akarom, hogy megértsenek, és csak csapkodom az uszonyaimat, ha közelednek. A történet tanár egyszer látott a buszon, Dania is velem volt, és rokonszenvesen nézett rám. De hát semmi közünk egymáshoz. Épp most kaptuk ki a bizonyítványt: „Az ismétlődő hiányzások nagy mértékben hozzájárultak a hiányosságok megszorításához, melyeket már az előző félévben megtapasztalhattunk. A mára igen kritikusá vált helyzeten kizárólag fokozott odafigyeléssel lehet segíteni.”

Gyakran hiányzom, mert szinte állandóan fáj a hátam, és az orvos nem tudja, mitől van ez, és aztán ott van Dania, akire vigyáznom kell, mert a nővérem a gyárba jár dolgozni. Az apám szobafestő, én legszívesebben kozmetikus lennék, és sminkelném a szép nőket. A kihagyások itt, a fejemben vannak, üres vagyok, mikor a tanárra figyelek, olyan dolgokat mond, amiket nem értek. A matektanár néha szellemeskedik

és tájszólásban beszél, az énektanár saját dalát diktálja nekünk: az integető kisfiáról szól, és azt mondta, egy olyan teliholdas éjszakán komponálta, amilyen egyszer Ludwig van Beethoven is megihlette.

Az olyanokra, mint én, nem néznek jó szemmel. Például ott van a Csokifagyi. Azért hívják így, mert egy afrikai szigetről jött, és olyan fekete, mint a csokifagyi, meg úgy is hívják „afrikai zulu”, a tanár dolgozattémának egyszer a rasszizmust adta fel, és az egyik osztálytársam azt írta, hogy a stadionban a zsidókról is hallott rigmusokat skandálni.

*„Apám, soha nem fogod megtudni,
milyen aggodalom szorította a szívem
engedetlenségemért, mikor éreztem,
hogy a mozdonykerék
az eleven húsom tépi szét.”*

Azért tetszik ez a fekete fiú, jól karatézik, a zsebében petárdákat tart, szeme sötét, mindig előre néz, de ha meggondolom, jobban tetszik az a kutyas srác a reklámban, a kutya odafut hozzá meg a terített asztalhoz, én persze egy garázs felett lakom, és egész nap hallom a marógép hangját, és ott van a baba, akivel törődni kell, pedig még csak nem is az enyém, de aki miatt mégis fontosnak érzem magam, még ha nem bírom is elviselni a sírását. Na tessék, a tanár most fog bele a párhuzamos alakzatokba, első alkalommal azt gondoltam, hogy egy betegség neve, valami rühösség, mint az, ha az ember déli, ahogy mifelénk mondják, egyik nap Sagninóba mentem vásárolni, és a buszmegállóra az volt felírva: „büdös déliek”, azt mondják, hogy Délen mindenki maffiózó vagy gyerekrabló, és szeretnék, ha halálbüntetés lenne ott, de a történet tanár azt mondta, hogy ez nem helyes és nem is lehetséges.

Van egy másik lány is az iskolában, akinek nem áll jól a szénája, csúnyább, mint én, vörös a haja, tele van pattanással és délies neve van, Assunta, éppen az ellentéte annak a tévés lánynak, aki a férfi ingjébe dugja a kezét és parfümöt nyújt neki. Ezúttal közbeléptek a felnőttek, a párhuzamos alakzatok emberei, kifaggatták Assuntát, megkérdezték tőle, mit műveltek az unokatesójával, hogy most kitoloncolják Svájcból, de az anyja azt mondja, ha akarja, Assunta hozzáamegy az unokatesójához és kész, mert odahaza náluk ezt így csinálják, ez az ő dolguk: látszik, hogy ők sem érzik itt jól magukat, csak úszkálnak az akváriumban.

* Alberto NESSI: *Fiori d'ombra*, Casagrande ed., Bellinzona, 2001 — a szerző szíves engedélyével.

*„Amikor az özvegy Morrishoz vittek,
még láttam a völgyben az iskolát,
onnan szöktem el, hogy a vonatra felkapaszkodjak.”*

Néha úgy érzem, mintha a padok eltávolodnának, ugyan az osztályban vagyok, de amikor ki-kihagyok, közben mégis mintha elrepülnék. Kinézek az ablakon, és máris Johnnie Sayre-rel vagyok a vonaton, szeretjük és mindenben megértjük egymást, kézen fogva járunk, a papucsállatka és a párhuzamos alakzatok ellen vagyunk, és én megmentem őt a mozdony kerekétől, együtt vagyunk, és senki nem talál ránk. A vonat nem Appenzellbe megy, anyám falujába, nem is Szicíliaba, apám földjére, hanem messzebb, a két folyó vidékére.

*„Könyörögtem, hogy csak addig élhessek, míg bocsánatot kérem,
és aztán könnyeid, megtört, vigasztaló szavaid!
Annak az órának megkönnyebbülése végtelen örömmel töltött el.”*

A hajam szőke, szemem alatt halványlila karikák, a tükörben sápadtnak látszom, de így is szebb vagyok, mint Assunta, és szebb vagyok a némettanárnőnél is, aki járás közben úgy húzza maga után a hátsóját, mint valami zsákot, és nem tud mást, csak fecsegni, és egyik Murattiról a másikra gyűjt, mihelyt befejezte az órát, és vonszolja maga után farmerbe bújtatott zsákját a folyósón, táskájában a földközi-tengeri hajóutak prospektusával, láttuk egyszer, mikor a tanári asztalon hagyta, amíg kiment a folyósóra rágyújtani egy Murattira, és aztán még a legújabb Fiat-modell katalógusa is ott van, mert szeretné lecserélni az autóját, a férjét már lecserélte, megunhatta ezt a zsákot, de én Johnnie-mat soha nem fogom lecserélni, a szerelmemből nem lesz elegendő soha.

*„Bölcsen vésted síromra:
»Elszakadt a rossztól, hogy hazatérhessen.«”*

Amikor ki-kihagyok, a padok eltávolodnak, és visszaválóznak fákká, visszatérnek a természetbe, felveszik újra gyerekkoruk ruháit, csak a párhuzamos alakzatok azok, amik a fát paddá, katedrává, pálcává változtatták, az akvárium falára tűzött földrajzi térképek újra bokorra válnak, nem létezik többé az iskola, csakis a valóság, eltűnik a „Két folyó közti föld” felirata — ami egyébként Mezopotámia, ahogy a földrajztanár magyarázta —, feltűnik az igazi völgy, nádasok zöldje, ahol vonattal utazunk Johnnie Sayre-rel, és ahol nem lehet háború, Öbölháború, ahogy a tévében láttuk a tábornokot és aztán a bombát felrobbanni a képernyőn megjelölt kis kockában. Csak a barna föld, a nagy kék folyó és a zöld nádas.

Eltűnik minden, a tanár mormogását csak távolról hallom, az ablak előtt virágba borult a gyöngyvessző, fehér bokr, ide-oda hajladoz az áprilisi szélben, ilyen lehet a szerelem is, valami, ami mozog bennünk, de nem fáj, lágy szellőként simogat, és ettől felbátorodom, egy uszonycsapással tovasiklok a kavicsok és algák között, és elbújok Johnnie-val a gyöngyvessző fehér virágai alatt, mindörökre.

Sonnenbergi emlékek¹

Claudiának

Amikor még csak fényképekről mutogatták Sonnenberget, jó helynek tűnt. Nyugodtan, derűsen indultam oda, pedig németül csak azt a három kifejezést ismertem, hogy „Ja”, „Nein” meg „Santa Klaus”. Hat és fél éves voltam, és akkor még láttam egy kicsit, rajzoltam, nyomtatott betűkkel írtam, nagyítóval jól boldogultam.

Kis bőrrönddel utaztam, benne kedvenc babám, Johnny ruháival. Tetszett a hely. Aztán egyedül hagytak a baldegi kolostor apácáival, és nem értettem semmit, kétségbeestem, csak azt az érthetetlen zörejt hallottam magam körül. Egy számomra ismeretlen világban találtam magamat. Volt egy szobám, volt egy játszószooba. Elvesztett voltam. Teljesen egyedül hagytak, pedig szükségem lett volna valakire, hogy megérintsen, és így érzem, hogy élek. Az apáca többször is megütött, csak mert nem értettem a nyelvet.

A nehézségek tízéves korom körül kezdődtek. Feltűnő lett a különbség a barátaim élete és az én életem között, így a hozzám látogatóba járó Paola és az én életem között. Hathetente hazautaztam. De nem ismertem a családomat. A bátyáimat csak az Intézet utáni években ismertem meg.

Büntetések is voltak. Ha este kilenc óra után beszélgettünk, az apáca bejött, és megbüntetett minket. Kint kellett maradnom az ajtó előtt felemelt karral. De hát a szép nyári estéken, amikor érezni lehetett, hogy kint telihold van, és nem jött álom a szememre, szerettem beszélgetni kicsit a barátnőimmel.

Emlékszem is az egyikre, aki szobatársam volt. Akkor még láttam a bal szememmel egy keveset. Emlékszem, szőke haja és kék szeme volt.

Hogy voltak-e egyéb büntetések? Persze. Egyszer az apáca kiküldött, mert elfelejtettem elhozni az írógépet. Utánam vágta a nagy Braille-könyvet.

Én nem szerettem jelmezbe öltözni. Szerintem nem jó dolog jelmezbe bújni. És ott be kellett öltöznünk minden farsangkor. Körbe kellett vonulni papírmasszával a hátunkon. Vagy macskának öltözni.

Az osztálytársaim olyan családokból jöttek, ahol már lemondtak róluk, így Sonnenbergben biztonságban érezték ma-

¹ Sonnenberg egy vakok számára létesített intézet Svájc német kantonjában. Ez a szöveg két, Claudia Casartellivel folytatott beszélgetés nyomán született, szívőköszönöm neki.

gukat. Én azonban otthon azt tehettem, amit akartam, és itt éreztem magam gúzsba kötve.

Tizenöt ticinói volt ott velem, de tilos volt velük olaszul beszélni. Ha olaszul beszéltem, az otthoni csomagból kellett kinnálnom valamit azoknak, akik nem értettek olaszul.

Ha rajtakaptak, hogy az osztálytársaimmal beszélgetek, büntetésül bezártak a seprűk mellé a sufniba, hajnali háromtól reggel hétig. Az osztálytársamat pedig, aki beszélgetett velem, oda zárták be, ahol mosakodni szoktunk.

Olyan is volt, hogy kiborították a szekrényünket, ha úgy találták, nincs benne rend. Így aztán rendetlen is maradtam.

Éjszakánként, amikor felkeltem, hogy a mosdóba menjek, azt mondták, zavarom a többieket. Az apáca visszaküldött, hogy nyissam ki meg csukjam be az ajtót. Egymás után tízszer kellett kinyitnom és becsuknom az ajtót.

Voltak aztán kedvenc büntetéseik is. Még ma sem értem őket. A nővér hozzámvágta a tollat, ez már szinte aljasság volt.

Vasárnaponként bizonyos órákban játszani kellett. Aztán sétálni mentünk kettős sorokban, kézenfogva. De csak gyalogoltunk, még csak le sem lehetett ülni valahol a réten beszélgetni.

Kötelező volt hangszeren játszani. Nekem a zongora tetszik, de így, hogy kötelező volt, nem szívesen mentem az órákra. Amire köteleztek, azt mindig elutasítottam.

Éjszakánként a szökésemre készültem. Másra sem gondoltam, csak arra, hogy megszököm az Intézetből. És mikor az állomás felé mentünk, a bottal tapogattam a talajt, hogy a szökésemet előkészítsem, de soha nem sikerült végig megjegyeznem az utat.

Egyszer hárman voltunk mi, lányok a szobában, amelyiknek volt egy belső udvarra néző ablaka: ablakpárkány, redőnyök, lánc, mely a redőnyöket tartotta. Rájöttem, hogyan akasszam ki a láncot zaj nélkül. Elmagyaráztattam magamnak a lányokkal, akik még láttak egy keveset, milyen a párkány. Azt mondták, hogy a tetején végig lehet mászni. Reméltem, hogy megszököm egyszer. Éjszakánként ezt tervezgettem, ezen járt az eszem.

Annyi lett volna, hogy elvágom a láncot, végigmászom a párkányon a tetőig, mely egészen az iskola épületrészéig húzódott, lecsúszom az oszlopon, mint egy rúdon, leérek a földre, és elindulok a járdán. Volt rá némi esély, hogy sikerül. De aztán nem tudtam az utat az állomásig.

Minden alkalommal, amikor hazautaztam, csendben memorizáltam az utat az iskola és az állomás között. Az árokpartot felismertem a libák és az állott víz szagáról, az újságos bódét az újságok szagáról, a főteret a dohányfüstről: a téren mindig pipált néhány férfi. Az állomást a vonatok, kocsik, a hangosbeszélő zajáról. És az állomás szagáról. Fél óra kellett az Intézetből az állomásig.

Előttem más gyerekek már próbálkoztak a szökéssel, de egyik sem sikerült. Olvastam a Braille-írástól újságban.

Közönyös lettem. Falakat húztam magam köré, sok dolog már meg sem érintett. Még egy barátnőm halála sem okozott fájdalmat, akit autó ütött el. Nem mehettem el énekelni a temetésére.

Emlékszem, kötelező volt gyónnunk. Én néha kitaláltam bűnöket. Például azt mondtam, hogy hazudtam a mamának.

Azért a karácsony szép volt. Színdarab is volt, verset mondtunk, énekeltünk. A karácsonyfa egész a mennyezetig érhetett, érződött a fenyő és a gyertyák illata.

Júliusban és augusztusban hazamentem vakációra. Egyszer anyám egészen Luzernig kísért, nem akartam elválni tőle, és anyyira belesimpaszkodtam a kabátjába, hogy minden gombját letéptem.

Elveszteni egy babát számomra nagy tragédia volt. És amikor elvitték tőlem a kutyámat? Kölyökkutya volt, egyszer séta közben találtam és hazavittem az Intézetbe. De aztán elvették tőlem, és azt mondták, az állatorvoshoz viszik. Karácsonykor kaptam helyette egy tengerimalacot. De amikor a szünet után visszatértem, már nem volt meg.

Kegyetlen volt a visszatérés a látók világába is. Furcsa volt olyanok között lenni, akik látnak. Mert én meg olyan dolgokat látok, amiket mások nem. A látásnak nincs jelentősége.

Hallod ezt a nyüzisztést? A kutyám az, álmodik.

(Kun Viktória fordításai)